

Башлай С. В.

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
ДВНЗ «Українська академія банківської
справи Національного банку України»*

РОЗВИТОК МАКРОПРУДЕНЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ КРАЇНИ В УМОВАХ ПОСТКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ

Результати дослідження історії та способів подолання прояву кризових явищ в фінансовій сфері країн світу дають підстави стверджувати, що одним із найбільш активних інструментів антикризового регулювання стало пряме фінансове втручання держави в діяльність фінансово-кредитних установ. До того ж остання світова криза наочно продемонструвала, що причини фінансової нестабільності банків можуть знаходитися як в самій кредитній системі, так і в інших секторах економіки країни. Тим самим доводячи, що стабільність банківської системи залежить не скільки від її здатності протистояти кризі, як від рівня стабільності національної економічної системи, в цілому. Відтак, криза 2008-2010 рр. змусила замислитися над розвитком нового підходу в системі фінансового регулювання як в змістовному, так і організаційному аспектах. Адже, практика реалізації спроб регуляторного впливу на ситуацію показала, що антикризові заходи, вжиті окремими країнами, не дали бажаного результату внаслідок їх фрагментарності. Спеціалісти різних країн щодо зазначеної проблематики вказують на те, що для досягнення кумулятивного ефекту потрібні заходи з глобального управління системою, а не локальне коригування [1]. В банківській сфері було виявлено основний недолік діючого механізму регулювання та нагляду – забезпечення стабільності окремих банківських установ, а не системи.

Посткризове регулювання фінансової сфери – це, в першу чергу, набір інструментів і методів антикризового впливу на стан та умови функціонування сегментів фінансового сектору країни (в т.ч. і банківського). А фінансова стабільність банківської системи не обмежується лише одним фінансовим сегментом. Вона в значній мірі залежить від стану діяльності всього фінансового ринку та окремих великих фінансових корпорацій, взаємопов'язана зі стабільністю функціонування реального сектору як основи економічної системи країни, її інвестиційною привабливістю та доступністю. Саме тому, сучасний зміст антикризового регулювання банківської діяльності має акцентувати увагу саме на *«...постійній діяльності органів державного регулювання ... спрямованій на підтримку фінансової стабільності банківського сектору»* [2, с.41].

Одним із дієвих підходів щодо забезпечення такої діяльності може стати розробка та реалізація засад політики макропруденційного регулювання. Основною перевагою його прийнятності, в сучасних умовах функціонування банківської системи країни, є комплексність підходів до регулювання та контролю системних ризиків, джерелами виникнення яких можуть виступати як фінансові посередники (банківські та небанківські фінансові установи), так і суб'єкти нефінансової сфери (виробничі та обслуговуючі корпорації).

На початку поточного століття в світовій наглядовій практиці набула популярності форма регулювання фінансового ринку на засадах функціонування мегарегулятора. Дана модель регулювання діяльності фінансових посередників в тій чи іншій модифікації була запроваджена в близько півсотні країн світу. Звичайно, результати її втілення в регулятивно-наглядову практику були не однозначні в силу прояву як об'єктивних (кількісний склад учасників, якісний рівень діяльності, діюча нормативно-правова база та ін.), так і суб'єктивних (строк запровадження, рівень незалежності фінансового сектору та ін.) факторів.

Для цілої низки країн одним із результатів сучасних національних інституційних реформ регуляторної політики в фінансовій сфері стало зосередження функцій універсального регулятора саме в центральному банку. Об'єднання державних регуляторних та наглядових функцій за діяльністю фінансових посередників під егідою центрального банку мало місце в таких країнах як Великобританія (Банк Англії), Ірландія (Центральний банк Ірландії), Словаччина (Народний банк Словаччини) та цілого ряду інших. При цьому в США, Німеччині, Франції, Португалії центральні банки зобов'язані реалізовувати і макропруденційну політику, забезпечуючи стабільність фінансової системи країни [3].

В іноземних наукових джерелах все частіше можна зустріти дослідження підходів до побудови моделей макропруденційної політики та запровадження макропруденційного регулювання. Заслуговує на увагу визначення макропруденційної політики, як регуляторної діяльності об'єктом якої є ризики не одного сектору, а мультисекторні ризики, джерела яких можуть концентруватися і в окремих секторах економіки: в банківській сфері, на фінансовому ринку, в реальному секторі економіки, і в декількох сегментах економічної системи, водночас [4, с.4]. Метою макропруденційної політики, в такому випадку, можна визначити необхідність зниження ризику загальносистемних фінансових послуг, оскільки вони можуть нести серйозні проблеми та негативні наслідки для реального сектору економіки країни.

Тобто, реалізацію підходів, зміст яких спрямований на забезпечення системної стійкості в фінансовій сфері, а завдяки їй в економіці, взагалі. Засади макропруденційної політики мають спиратися на принципи системності, а вибір інструментів механізму реалізації системи повинен здійснюватися з урахуванням системо утворюючої ознаки – забезпечення фінансової стабільності шляхом попередження чи згладжування (погашення) системних ризиків. При цьому вирішення цієї задачі має підкріплюватися ефективністю реалізації державою інших традиційних складових макроекономічної політики – грошово-кредитної, бюджетної та фіскальної.

Суттєві структурні зміни на ринках капіталу, пов'язані зі зростанням фінансових інновацій, появою фінансових груп (конгломератів) та інтернаціоналізація банківської діяльності, а також розмивання традиційних меж спеціалізації банків і небанківських фінансових установ сьогодні призводять до постійних змін інституційної структури фінансового регулювання. Відтак, окремі засади макропруденційного регулювання в Україні були започатковані шляхом запровадження нагляду на консолідованій основі за групами, до складу яких входять фінансові установи, у тому числі банки. Реалістична оцінка відповідності банку наглядовим стандартам повинна враховувати всі фінансово-кредитні інституції, в яких він бере участь або які є з ним пов'язані. В цьому полягає ідея консолідованого нагляду, який є комплексним підходом банківського регулювання та нагляду, що дозволяє оцінити стабільність всієї фінансової групи, беручи до уваги ризики, яким може бути підданий банк, незалежно від того відображаються вони в звітності банку й пов'язаних з ним компаній чи ні (формування правдивої оцінки фінансового стану банку). Консолідований нагляд має на меті захист інтересів вкладників банків та забезпечення стабільності фінансової системи, в цілому.

Список використаних джерел

1. Корнєєв В. Антикризисное регулювання кредитних ринків: порівняльний аналіз практики зарубіжних країн / Корнєєв В., Бублик Є. // *Економічний вісник Донбасу*. – 2010. – № 2 (20). – С. 70-74.
2. Трушина К. В. Антикризисное регулирование банковской деятельности: вопросы теории и практики / Трушина К. В. // *Банковские услуги*. – 2012. – № 11. – С. 30-41.
3. Моисеев С. Кончина мегарегулятора за рубежом и его рождение в России – http://www.research.mfpa.ru/general/upload/content_list/RBS-Moiseev-25-04-11.pdf.
4. Ларионова И.В. Особенности обеспечения финансовой устойчивости банковской системы в условиях нестабильности макроэкономической среды / Ларионова И.В. // *Банковские услуги*. – 2012. – № 12. – С. 2-9.

Башлай, С.В. Розвиток макропруденційного регулювання банківського сектору країни в умовах посткризового розвитку [Текст] / Башлай С.В. // Інтеграційні фінансово-економічні напрями розвитку України: матеріали II всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 лютого 2013 р.). – Львів: Львівська комерційна академія, 2013. – С. 141-143.